

SÜLEYMANIYE
49
Kütüphane-i Milliyye

49

SÜLEYMANİYE K. KÜTÜPHANESİ	
İsimi	Seyyid Nazif
Yerleşim No.	
Eski No.	48
Tasnif No.	492.7-3=494.35

ترسانه حکیم بلخی السید موسی

نام خدا ذکر ایده لم ابتدا
نام خدا اولسه اساس کلام
نام خدا جان ودلی شاد ایدر
جد و ثنا منت وشکر و سپاس
اولکه بنی آدمه ویردی لسان
علمه حکمت و یروب ابتد کرم
نعمتک سفره سی بر بسط
قوللرینه رحمتی چوق پادشاه
عالمه کوندردی رسول امین
خلقی بری قیلدی ضلالتدن اول
راه هدایتده سراج منیر
امتی حقند دعاسی قبول
صل علیه هو خیر الانام
ثم علی الآل واصحابه
نجم هدایتدر آنک هر بری
جمله سنک روخنه هر صبح وشام
واصل اوله حضرت حقندن سلام

قطیف افندیك وقفیدر

سبب نظم کتاب

نام خدا چونکه سوزده ویردی تاب
علم لغت امر مهم اولغین
نظمه بر نیچه لغت یاز دیلر
قنقی صبی کیم اوقیوب حفظ ایده
ضبط لغاتیه اولور بهره دار
لکن آنک اکرینک معنیه سی
فهم ایده مز آنی بو اهل دیار
حفظه خللدر بو دخی واقعا
یا خود آرا یرده اوله فاصله
کرچه سلاستده کلور بی نظیر
امدی بو منظومی بو عبدضعیف
نظمی خصوصنده ایدوب اهتمام
لفظی مقدم عقبجه همان
لفظله معناسی ایدوب ازدواج
تا که اوله فهمی وحفظی بسیره
ابن فرشته لغتی کبی کج
بر نیچه بحر اوزره آچوب پروبال
قطعه تمامنده دخی آشکار
خیر ایله شاید سبب یاد اوله
نظم سلبس اوزره نوروشن کلام
کلدی بو مرآت دله منجلی
دکله ندر باعث نظم کتاب
حفظنی تسهیل ایچون اهل یقین
سلاک معاینده درر دیز دیلر
عائد اولور آکده نیچه فائده
وزنله نظم ایچره بولور اقتدار
اولغله ترجمه فارسی
اوله خصوصاً اوقیانلر صغار
ترجمه لفظ اوزره مقدم اول
وزن ایچون ایراد اولنان لفظله
لکن اولور ضبط لغتده عسیر
لطف الهی ایله یازدم لطیف
احسن ترتیله ویردم نظام
ترجمه سی بولدی اکا اقترا
قلمدی سرخ ورقه احتیاج
حجمی صغیر اوله لغاتی کثیر
ولدی وقرآن لغتین ابتد درج
قطعه لری اولدی سفینه مثال
هم لقب بحری وهم وزنی وار
سببه صبیان اکا عم آد اوله
عون خدا ایله چون اولدی تمام
تا اکا تاریخ اوله نظم جلی

ای کرمی شامل واحسانی بول	لطفکله ايله دعای قسول
قیل بولکتابی سبب معرفت	بن قوالکه واسطه مغفرت
کیکه بکا خیر ايله ایده دعا	آخری وعاقبتی خیر اولا
اهل نظر دن رخی بودر رجا	ایله اصلاح کور یجک خطا
مفععلن مفععلن فاعلن	زورق وزیله بو بجره صالان

* البحر الرجز المرفل *

الله تکرری بر اسمی رحمان	قدوس آری بر نعتی سبحان
باری وفاطر یا را دیجیه	واقی وعاصم حافظ نکهبان
انشا براتقی ایمان اینسانق	جند در اوچق فردوس بستان
شمس و ذکا کون بدر و قرآی	کوکب ستاره دری درخشان
جلی در یک صوهم جله دریا	نار و بحیم اوده هم جمعی نیران
سر بال کوملک مکبال اوچک	قرطاس کاغد قسطاس میزان
عائل ککدادر سائل دلنجی	راجل پیاده عاجل شتابان
صعب و عسیرک معنسی کوچدر	سهل و یسیرک مفهومی آسان
ذنبی ککثیر چوقدر ککاهم	قلبی شتبت ککلم پریشان
مستغلاتن بجر رجز در	بلک کک رکدر نظمیه اوزان

* البحر الهزج السالم *

رسول الحی و پیغمبر لوا سنجاق علم بپراق	
دلیل و هادیدر رهبر و راه خلف افتدا او یبق	
سوی طوغری سوی غیری سوا اورنه دخی یکسان	
نداغدر سدی مهمل سری ایرمق ثری طو پراق	
منکس سرنگون ایدن مکب یوزاوسنه دوشن	
خفی کزلی جلی روشن سنی بوجه دنی الحق	

انشاء
ذکا

لواء
وراء
سواء

دنی

هم استبرق قالك ديبا وسندس اينجه ديبا در
 دقيق اوفق رقيق اينجه عريض انلو ورق پيراق
 ندر خنصر بکی پرمق بی بنصر بی وسطی
 شهادت پر مخی سبابه ابهام اولدی باش پرمق
 اصابع جله پرمق لامل او جلری اولدی
 دخی ساعد بلک یدال عقب اوکجه ظفر طرناق
 مفعاعیلن مفعاعیلن بودر بجر هزج سالم
 تعلم اوکرن ابصر کور تکلم سویله انظر باق

ایضا

هدی طوغری یوله کتمک سدید و مستوی طوغرو
 جشودیزاوسنه چوکمک صدر دونمک قبل قرشو
 حقب سکسان ییله دیرل شهر آیلر امور ایشلر
 سنسلا آیدن غسق ظلمت سعیر آتش سقر طامو
 عشا اخشام طعامیدر غذا قوشلق طعامی هم
 عشی کوندز صوکی اولدی مسا کیجه عشا ینسو
 فرآت وعذب طنلو صوا جاج و ملح اجی صودر
 سغب آجلق شبع طوقلق دسم یاغ اولدی سم آغو
 ذنب قویرق فغذا ویلق رکب قاسق ابطقولنوق
 ذراع اندازه وقولدر قفا اکسه عضد بازو

البحر الهزج المسدس المحذوف

اصیل اخشام ایر کندی آره سیدر
 غلـس ظلمات قیس اود پاره سیدر
 داوک الشمس کون طوانمه سیدر
 عشور و تعسس آباق طایفه سیدر

عشاء

حسن کو چک تنافس رغبت ایتک
 فرقی قورقو خشوع اوکن کوزتمک
 غلام اوغلان وقولدر جمی غلمان
 ولید اوغلان وقول هم جمی ولدان
 کواعب جمع کاعب شول قز اوغلان
 هنوز انده بلورمش اوله ثدیان
 حلیل اردر حلیله عورتیدر
 مخاض اوغلان طوغرمق زحمتیدر
 اولوالالباب عقل اسیلر بدر
 زکی و طیب و طاهر آریدر
 غلو حددن تجاوز ایلکدر
 خذوا غلوا طوتک بغلک دیمکدر
 صوردر سه سه معناسی ندر
 دیک اویقو اولی معناسنه در
 تلی اویدی دیمکدر آن یه کدی
 ایوس طون ذیل اسکدر که یکن دی
 تجلی روشن اولدی حاق آیندی
 تعالی یوجه اولدی فاء دوندی
 طوی دوردی لوی بوردی دیمکدر
 غوی آزدی رأی کوردی دیمکدر
 تراغب سینه آنک سونیکه لر بدر
 خصی بی خایه سوءت اود بریدر
 مفاعیلن هزج بحری فاعولن
 که محذوف و مسدس کلدی موزون

البحر المجتث المنجون
 صلاة رحمت حقدر دینی نماز و دعا
 ثناومده ستایش دی حده شکر و رضا
 غفور بارغیبی رحیم اسرکچی
 سمیع در ایشیدیمی بصیردر پینا
 بشیر مشلولیمی نذیر قورقودیمی
 مصیر واریلجی یر ضریر ناپینا
 حیم یار قریب و سریع تیز و حثیث
 حکیم هر نه که ایشلر ایشی برنده اولا
 اعزه جمع عزیز و اذله جمع ذلیل
 عزیز اولو و قوی و قلیل بی هنما
 کنود منکر نعمت هلوغ قانی حریص
 وجیه مرتبه اسی فقیه در دانا
 عرض متاع قاشدر کفاف وزاد آرق
 مشایه مجمع مرجع مشوبه مزد و جزا
 خوار صوت بقدر زفیر صوت چهار
 صعبد یربوزی اولدی وصید پیش سرا
 مراودت طلب ایتک و اوج کیرمکدر
 عنت مشقته دوشمک عنت کاه و زنا
 مفاعیلن فعلاتن مفاعیلن فعلات
 بویجره مجتث منجون دینلدی ای دانا
 ایضا
 حنان رحمت و رزق و وقار هیئتدر
 محال قوت و مکر و عذاب قدرتدر

جنان وروع وضمیر و خلد فواد کوکل
 جبل کروہ جبل طاغ جبلہ خلقتدر
 مداد و خبر مر کب زبور و سفر کتاب
 قنوت یعنی دعا و سکوت طاعتدر
 مفازہ قور تلجی بر تبار وریل هلاک
 کبد جکر ربه اویکن کبد مشقتدر
 وپیل قاتی شدید و ثقیل وکل آغر
 خیال رنج و فساد و وبال ثقلتدر
 عرب ارینہ محبت اید یچی عورتلر
 فصیلہ قوم و قبیلہ و سبیلہ قربتدر
 زنیہ یا تلو کشتیدر لثیم اکا بکزر
 ملا اولو کشتیلر هم ملا جماعتدر

البحر الرجز السالم

کافور جنت چشمه سی نهر و نور ارماع و چای
 ناطور باغک بکجسی زاجر سور یچی زجرهای
 فتاح و کساف آچی فرار و آبق قاچیچی
 در اینجونا رصاچیچی موسر غنی معسر کدای
 فوج و فریق و فرقه هم امت جماعت زمره در
 ثله عصابه شرمه حزب و فتنه معشر آلائی
 عتبی رضا خوشنوداق عتبی جزاهم عاقبت
 بین مبین و مستبین روشن آچی هین قولای
 باغ معارفده سالن جمع مناقبده بوان
 مستفعلن مستفغان بحر رجز در جان فزای
 ایضا

کالح یوزینی پور تران طالح یا وز صالح ابو
 کادح دور یشوب کسب ایدن شاخ بلند و قرم اولو
 ازهر اغر آق یوزلیدر زهرا و غرا منامیدر
 اخضر یشل ازرق کبود احمر فزل اصفر صرو
 ابرص الاتلو کشتی اشل الا کوزلو درر
 اجر دنه قیلسمز تلودر امرد صغالسمز ساده رو
 اکه ندر کوسمز طوغان طیهوج چیل بازی طوغان
 عقابه طوشنجیل دیکل ارنب نه طوشان دب ابو
 تمهید هموار ایلک تحریر آزاد ایلک
 ابر صوکننده خبری و اولادی قالمیان اولو

* ایضا *

ایکم اصم دلسمز صاغر اسمع ایشیت اقعد اوتور
 بائس قتی حاجتلودر صاغر ذلیل مدحور خور
 سارب نه در طشره چقان هم نکص دونمک عطف یان
 طائف عسس کیجه کزن یزجی سورر یمشی بورر
 اعین بیول کوزلی کشتی عینا مؤنث جمعی عین
 حورا کوزی قاره تی غایتده آقدر جمعی حور
 فهم و تفقه کلامق عجب و تفکه طکلامق
 ضحج آت یلر کن خشلق اصطبل و معلف در آخر
 عابر کچن غابر قلان بازغ طوغان آفل بتان
 ناظر کورن طائر عمل مرقد جدت هم قبر کور

* البحر المتقارب *

ممهد مؤکد اکید او مستوار
 تربص ترقب ندر انتظار

روا عكس ثوابت طوران نسنه ر

هم ارسا و مرسا ثبات و قرار

كظيم اولكه خشم و غضب يوتقنور

هضموم وهني و مري خوشكوار

هشيم آوت قروسي و حصرم قورق

ضريغ آغولواوت قشد شخيار

مهمين نكههسان امين ايديجي

مسلط مسيطر ملك شهر يار

ريديه اوكي قزامه جاريه

عشيره نه قوم و قبيله نبار

خليل و حبيب و صديق اولدي دوست

انيس و قرين و رفيق اولدي يار

جسور و جريدر كوكلو كشي

شجاع و مبارز بهادر يار

ماثر مناقب هنر درر

اماني بلانرا كاذيب وار

سجبي ساكن اولدي وفي صاقلدي

بدا ظاهر اولدي عان آشكار

فعولن فعولن فعولن فعول

بوجي تقاربدر اي كامكار

ايضا

رفيع و علي يوجه سيد اولو صني و نقي پاك جيد ابو

ميميم و سويده يورك اورته سي مزيب فضيلت خلق بخشي خو

مري

سويده

ندري

ندر ضحك كولك بكا اغلق

قطر ف و جني ميوه داني يقين

عدس مرجك اولدي خص نخود

هيجر و ظهيره كونك اورته سي

سكپنت و قار ايله آرام در

فرس آت جرس چاك حرس بكچيلر

بحار معارفده غواص اولان

انين ايلكدر آسف تاسه لو

رطب ياش حرما و يابس قرو

شعيراره هم دخن و ارزن طرو

سموم امي يلدري حيم اسي صو

معاد آخرتدر هوا آرزو

نخس نخس نخس كي جست و جو

اولور حقه طبعي دردن طلو

البحر الرمل المقصور

زنجبيل اوچق شرابي سلسبيل انده بيكار

كوثر اوچق ايره غي ايرمقلري اندن آقار

اثل يلغون اغچيدر خط مسواك آغچي

هم سفر جل ايوه تفاح المه در رمان انار

ابتلا اكسكلك ايتك امتلا طولمقدر

مستخف و مستنقز قورق و دب ايدن بي قرار

محسن ايلك ايديجي محبت تواضع ايديجي

ابتلا در صبنامق هم امتحان و اختيار

فاعلاتن فاعلاتن فاعلمن بحر رمل

وزني بودر بولغاتي از براي قبل يادكار

ايضا

وسع طاقت مره قوت از ر ارقه جنب يان

نحب حاجت عدن اقامت مركز حيز مكان

وحي اشارت هم رسالت وحي الهام ايلك

ممتري شك ايديجيدر مريه شك وطن كان

ابتلاء امتلاء

ابتلاء

روح جبرائیل و عیسی روح برادر او ملک

روح حکم امر حکمی روح قرآن روح جان

ام حسیتم صنادیک می حسیه بسدر اکا

حیثما هر قنده مهما هر نه اذما هر جان

سلك ايلاك سلك قويق سلخ اخراج ايلاك

عض اصرمق عصر صقمق عصر يکند وهم زمان

* ايضا *

لینه خورما آنجی قنوان آنک صالحی لری

جنه پری واحدی جنی وهم چندر پری

حبه دانه جنه قلغان حبه جامه ثوب طون

خفيه كز او خيفه قورقو مرتفق راحت پری

خل سرکه دبس بکمز خرمی صهبا قزل

خاضر اکشی حاو طتلوشهد بال در نخل آری

الشادی چاغرشفق ربع و منزادر قوناق

طعن کوچک عدو يلك خيل وعسکر در چری

شق يرمق دق دوکک هز دپرنگ قنی

رق بنده رق بازو یازیلان یوفقه دری

ربوه یوکسک بر سما کوه کوه روزن قصر کوشک

جائین وخامدون موتی اوایلر حی دری

خلق ایچنده بوندن ارتاق عیب اوورمی برکشی

کندی عیبی واریکن ذکر ایده عیب دیگری

* البحر الزبد المسدس المحذوف *

خلد جنت هم دوام وهم بقا

هون ذلت خورلق بلوی بلا

روح راحت روح رحمت بال حال

نضج بشمک هم یش بولاق کمال

حزن قیغو ضغز وغل وحقد کین

جذب قزاق خضب او جزلق حرث اکین

عهن یوک منفوش آتلمش لون رنگ

وقر آغر یوک اصرا غزلق عدل دنک

ایم ارسز عورت و عورتسزار

جعنه دیرل اپامی ای پسر

اعتدا حددن نجما و زایلک

فک آیرق دک دویدوز ایلك

همز صقمق غمز کوز فیمقدر

سلب صومیق نهب هم قائمقدر

شبل ارسلان یوریسی خنزیر خوک

قره میمون کاب سکدر جروانوک

ارب حاجت بهله لعنت صلب سخت

جد اولوق جد ملک وجد بخت

فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

زمره ارباب تقواده بولان

* البحر المنسرح المطوی المكشوف *

قسط وسوا طوغریلق مرصد و مرصاد یول

صغ بویا هم قاتق دار سرا عید قول

دائب وقانت مطبيع فاطن وفاره زکی
نهمه ولب عقل والباب ونهی در عقول

شدو وثاق اولدی بند موثق وميثاق عهد
سلسله زنجیر در عقدہ دوکم جل چول
طود وعلم طاغدر صخره بویک طاشدر
شید کرج صبره جج نقره کش فلس پول
شو که دیکن هم سلاح سبردر زره ایشلک
یوک دوه سی راحله شا کبله اسلوب پول
اتل اوقی ایت کل هات کنور سربوری
نعم نه خوش رب آذ بئس یاوز تلک اول

مفتعلن فاعلن بحرینه دی منسرح
فرصتی فوت ایلمه علمکله عامل اول

* ایضا *

غلب قالن بفجدر دلب آغجدر جنار
دوچه درخت عظیم روضه چمن مرغزار
رغد وعطا ویرکدر منن ومطا ارقه در
ستر وغطا اورتیدر ریطمه وجلباب جمار
حافد اوغل اوغلیدر اخوه قرنداشلر
جید پیون هامه باش عانه قاسق هم زهار
یعبس یوز پورتر ریغض باش دپره در
برهق قیلر دیمک ییطش محکم طوتار
جند وکنیه چری فلک وسفینه کمی
بغل قاطر قط کدی سائمه صالمه طوار

* البحر الخفیف *

رهط وقوم قبيله عده یراق
جار قوکتی رقیبدر کوزجی
جسد وجرم وجسم وجهه بدن
طلیه سینه اوکی ولویه صقال
صره آوازه صره کپسه درر
استکانت خضوع باش اکک
حنطه وبروفوم بغدایدر
دابه یرده یورویچی حیوان
تخمه امتلا مدامه سچی
ای قنقی دیمکدر این قنی
اد عجمی قاره کوزلو یازمشلر
فعلا تین مفاعلن فعلات
شعب اولو قبيله شعبه بذاق
هم خلایط وشریکدر اورتاق
اذن ومسمع وضماخ قولاق
وجنه یا کق طروسی خد بکاق
ملعقه کچه قصه کاش چناق
ابتغا استمک فشل قور قاق
دخی محصدا کز دراب اوتلاق
همه سبخله قوزی رجدی وغلاق
سنه داخی نعباس امر غنق
ان تحقیق هم انما انجق
احد بی بوکری اعرجی اقساق
بونه بحر خفیفدر هله باق

ابتغاء

امتلاء

* ایضا *

التماس استمک وطار حاجت
رکس وارکاس ترس دوندرمک
بدع وبدعت یکی ایشه دیرلر
اقتباس ایلمدن آتش المقدر
دیمه بغمور دیم آنک جمعی
نه دیمکدر علمت بن بلدم
انبثونی بکا خبر ویریکر
اختلاق افترا اذی زحمت
بعث وارسال نسنه کوند رمک
جذوه اخکر رمادنا کستر
خوض صویه وسوزه طالمقدر
شیمه خوبدر شیم بونک جمعی
نه لغتدر وجدت بن بولدم
نه دیمک اوله منفرد بالکمر

افتراء

مقتصد مستقیم طوغریدر مسترق اص و سارق اوغریدر
مقشع دزیوب قبلی اورین مشعتر صیقلان دخی اورکن

* البحر الوافر *

جهاد غزا واهبه یراق سریه چری حنیه کمان
مفاضه زره بجنه سپر زمام یولار لجام اویان
قدس آریلق کدر بولانق قدر طاغنی کبر قوجه لق
جلان کبی وقار اولواق حسار زیان و افک یلان
اغوب قتی یورلغده دی افول وغروب طولغده دی
زوال و براح آیرلغده دی غامه بوات ضبابه دومان
دهاق طلو عمیق دریک عصبیب قتی نقیب ریفس
شواط بالاک نحاس دوئن سخابه بوات تبابه زیان
حواله دوه که یوک کتورر وایه دوکون بهیمه طوار
مسومده اولغده صاننان مسومه هم نشانلو اولان
عجول ایوجی بلاصنامق ذلول یواش قند بونامق
هنک ظماق اولدی بینی دماغ و هم عذبه و لهجدریان
نه مال ایله در نه سالله در بکم اولواق کال ایله در
مفاعلتن مفاعلتن نه وافر اولور بو بحر روان

* ایفتنا *

رؤف و عطف اسر کیچی لمن کیم یشاء دیرلر
صریح مدد یتشد ریچی برید پیک حدیث خبر
شغاف یورک غلافی یا خود ججایی انک یا حبه سیدر
وتین یورک طماریدر ورید بوینده ایکی طمار

رصاص قلاهی نحاس یاقرشدید قتی حدید دهور
صدید صار و صوابله یریک جراد چکر که ضرب کلر
سمین سمر عجیف آرق بحیره دوه قولانغی یارق
جناس قناد جناح یازق نجاج کبی فلاح ظفر
دقیق اونه دی نخاله کیک الم تر کورمدکی دیمک
ثخن فالک فراش دوشک اساس تمل نطاق کر
اولنک انلر انک سن هنسالك آند. ذلک اول
لديک قنکده لیس دکل لدی قتمده ان لوا کر
یصیر اولور بکون کبی یغوص طار یخوض کبی
یؤب دو زریوه کبی یدس کومر یسب سو کر
شتاقیش اولور خریف خزان ربع بهار نور چیچک
سرور کبی عبور فرح مرور کبی عبور کذر
جدید یکی رمیم چورک قصیر قصه نفیر بلوک
دی صومعه حجره ثناء کدک بیات کیجه بیوت او طدر
مفاعلتن مفاعلتن ویرلر ایسه جهانی بتون
یوزک صوینه سن المه صتون یوزاقلق ایکی جهانی دکر

* البحر المزج المسدس المحذوف *

بطلانت هم ولیجت صاحب و یار	ایم و مجرم و مذنب کنه کار
سدم حزن و ندامت هول قورقو	امد بعد و نهایت قاب مقدار
نکیر انکار در ما در معاند	جدیر و هم حری لایق سزاوار
حسیر اولدی و مستحسر یورلمش	اسیر و هم سبی طوتسق گرفتار
غشا چور چوب بجات طاشلر در	لبن کریج جدار و سور دیوار
حلی زینت ثقل یولجی متاعی	اغر یوکلر ایمش ائقال و اوزار

جینان آنک ایکی جانیدر
 محبت هم مودت سومک اما
 عجل ایومک امل امیده دیرلر
 سحیق ابراق شهیق آوازناخوش
 حبك بولارقم بول اورته سیدر
 ارون کوسرك بکا دیمکدر
 اذاناگاه اذاجون سوف صکره
 معیشت عبشه دیرلک زند گانی
 مفاعیان هزج بحری فعولن
 دخی صدغ وغدیره زلف دلدار
 کراحت سومکدر بخمد انکار
 جدل غوغا خصوصت سوق بازار
 دریس اسکی مردم برك و هموار
 عراب وفاره اشکون یعنی رهوار
 ادر دوندراجرنا بیرنی قورتار
 کای ای نیجه لایلد ناچار
 خصاصت فقره دی آثم کنه کار
 دیلکده ذکر حق ایله تکرار

* البحر المضارع المكفوف المقصور *

ربب المنون حوادث ایام و عام سال
 سلخ و محاق آیک صوکیدر اولی هلال
 ابکار وغدوه ابرته دخی قاره کویجه
 ظهره و ظهیره اوله و کون اورته سی زوال
 سحین طموده بر دره سحیل سنک وکل
 شخ اولدی بخل و حرص و مرض خسته بیجبال
 خبط ایلیلک ابره اکنه و سم اکنه بور دوسی
 هم ریش خوش لباس دخی ریش پروبال
 مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات
 مکفوف اولجیه بحر مضارع بودر مثال

* ایضا *

تلقا یکا و طیف خیال و قبل عیان
 اهدا هدیه ویرمه دی تحفه ار مضان

موسع

تلقاء
 اهداء

موسع غنی و مفقر و معسر فقیردر
 سباره بولجی قافله در غیر ککاروان
 کمام غنچه لر دخی جنات باغچه لر
 بطیخ قار پوز ایله قاوندرا بصل صوغان
 قاروره شیشه اولدی قواریر شیشه لر
 مهراس هاون اولدی و مجمر بخوردان
 ریعسان و عنفوان اوله هر شبنک اولی
 اخدان دوستان دخی شاب وقتی جوان
 نقر و صفیر و صقلغ و ناقور چنک و صور
 سطح اوتوانی اولدی و مرقاة زردبان
 یالبت ای نولیدی لن البته نحن بز
 کی تاتی چن انا بن انما همان

* ایضا *

غیرا زمین و بادیه صحرا فنا اوری
 ینبوع چشمه بتر قبودر حی قوری
 یثرب مدینه ککاظمه بریرک آیدر
 هم بکه مکه آدی یاخود کعبه نیک بری
 منضود صق اغاج دخی صنوان ایکی چنال
 منضود اغاج که اوله کسلش دیکنلری
 تمسید قورقو ویرمک نوحید بربلک
 نفریط اکسک ایلک افسراط آشوری
 ساحل دکر کاری و حوض وغدیر کول
 رفرف دوشک بساط نفیس اولدی عبقری

غیراه صحراء

* البحر الرمل مخبون *

شأن بغض وعداوت منبری بیزار
هذیان یاوه هرز و مسخره لای صاحب یار

اقتطمان سیف و قلم در ثقلان انسله جن
نیران آی و کونشدر ملوان لیل و نهار
منهیر او یو شیخی متعرف دونوجی
دخی محصی صایحیدر ماه یوز الف هزار

مطمئن بر آشوب آرام اید بی قلب یورک
منکی سوریکنجی حاشیه و حافه ککنار
کذب و زور یلاندر دخی احدوئه مثل
هم اساطیر یلاندر هم احادیث اخبار

بشردی در ینک طش یوزینه جلددری
ادمه دی در ینک ایچ یوزینه عرق طهار
کبرا اولو کشیلر حنفا طلوغر یلر
عشر احملی اون آیلای دوه در جعی عشر

زینت و جلیه بزکدر ذهب و نضراتون
ورق ایقه و کشدر حسب وعد شمار
اعتراض آرقیری کلک متجانف مائل
قهقری آردینه دونمک حرج و ضیق طار

حطمه اسم جهنم لهب آتش یا الکی
ساهره یر یوزی اولدی قتره کرد و غبار
ل ایچون فی ده ف پس مانه علی اوزره امی
بایله کم نیجه انی نه ککلا زنه ار

کبراه حنفاء
عشره

فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلات

بورمل بحریدر اجـ مزاری مخبون ای یار

* البحر الرمل *
* البحر الرمل *
* البحر الرمل *
* البحر الرمل *

بشری نه مرده طوبی سعادت	زانی بقیناق قربی قرابت
فسحت ککسلاک بسطت فضیات	یهجت کوزلاک نضرت مثالی
قدح اولدی چقمق مقداح آلت	ایقاض او یارمق سقیا صوارمق
شانی عدودر بغضا عداوت	سادات او اولر ابرار ابولر
تتری پیایی ذکر ی نصیحت	سرا قولایلق ضرا قتیلق
املال املایازمق ککتابت	تعذیب و تنکیل اشکنجه ایتمک
ماذا ندر اول ایما اشارت	بلغ ایرشدز حدت خبر ویر
ظلمت قرا کلک ساعت قیامت	شفوت شقیلق قسوت قتیلق
سن یلدوکلک وارانده حکمت	تقدیر حفته بحث ایتمه زیر
بله سخاوت اول یو جده همت	مستفعلاتن بحر رجزددر

* ایضا *

لماع ساطع براق تابان	النجم یلدز ثاقب در خشان
الکبیل او چلک المن بطمان	الزرع اکمک النبت بتمک
اسبوع هفته اضحیه قربان	التمر خرمما اللوز بادم
صایغ قیو محی صایغ فراوان	سائغ بو غازدن آسان کچندر
ظمان صوسزدرهم داخی عطشان	ریان قائمش شعبان طوقدر
مهر و صشمش مبهوت حیران	مؤصد قیائمش ممنون کسملش
حتی الی دلک شنی پریشان	واحد احدیک فرد و ورتک
سبعون یتش تسعون طغسان	خجسون الی ستون التمش
احباب دوستلر اصحاب یاران	آبا اتار اینا او غلاسر

سراء ضراء
املاء
ایماء

اباء ابتاء

ابصار کوزل افواه اغزل
افراغ دوکک اطهار آرمق
فارض یشامق حوقل بونامش

* البحر المتقارب السالم المثنی *

مضاهی مشابه ازج اینجه فاشلو
فاضل اولول اکارم ایول
ماأرب دیلکدر اساطین درکدر
تفجر صو آفق سقاییت صوارمق
وعاهم انا قاب اثاث او متاعی
تبتل کسملک تسلمل سوشمک
مقبض مقدر مزحزح مبعده
تفطر نشقق تصدع یارلق
فعولن بو بھر ایچره کویا

وعاء انا

* ایضا *

متین برک و محکم رشید او صلیدر
حروراسی خارج دوتنسز یالک
تزل بوز نمک تدثر کبی
اقاویل سوزل تقول یالان
رواح اویله وقتدن اخشامه دک
حماه کوکرجین دچاچه تاوق
حظیره آغل مجتظر صاحبی
اثر ایز متبر بوزولشدر
فعولن فعولن فعولن فعول

البحر

* البحر الهزج *

صدیق وزهی کرچک هم ناس و اناس انسان
داهی و فطن زیرک هم طفل و صبی او غلان
مسطور یازلمشدر مدخور سورلمشدر
مذبوح بوغزلمش مسفوح دوکلمش قان
طاغی و عنید آزعین مختال و اشرخود بین
هم میخ و تدقصین هم خب و خبی پنهمان
ایمسانه اود یغمش اخساد سویوندر مک
الحاف یجد طو تمق دم قان و سوی پریان
تدمیر هلاک ایتک تبتیک قواق کسمک
تبتیر صمق بوزمق تخمین قیاس اوزان
نادی وندی درنک اسراع و بدار ایومک
جدوی وندی بنخشش دادر دودوا درمان

دام دوا

سائق سور یی اولدی سابق ایلو و یکمش
ساعی یلیجی اولدی راعی کودیجی چوبان
عامه متحیر در هاشم دخی اشفته
واله قتی شیدا در تانه قتی سرکردان
املاق فقیر اولق هم وجد غنی اولق
اکرام اغریق هم ضیف قونق مهمان
انفال غنیمت لر ابطال بهادر لر
اثقال اغریق لر ارب جبل ورسن اورغان
مسنون قوقر بالحق صلصال قوری بالحق
فخار و خرف صغسی مدرار و مطر باران

مفعول مفاعیلان ای طابع وقعی موزون
بحر هزج احزب وزنده بود در میزان

* البحر الهزج الاحزب المقبوض المحذوف *

ارسلانه ذی ضیفم وغضنفر	اضرغام واسد اسامه حیدر
صد طمعه ولوتری کوریدک	تعبان نه بویک یلاندر اژدر
هل واری هم کل دیمکدر	ایان چنان منی به بکزر
سکینه بچاق دی قرح یاره	هم رخ و سکوفات کوندر
انکال بوقا غول هم اصغاد	اغلال بوین باغی دمورل
رتیل کلامی روشن ایتک	مانید و نبات وقتند و سکر
معشار وعشیره اوند برر	مشی ایکبش رباغ در در
اعصار وقصرغه ریج بلدر	حاراسی صراط بول عرق در
قاصف قتی بل رخا یواش بل	بماصف قتی بل مثال صرصر
مفعول مفاعیلان مفعول	مقبوض هزج بو بحره دیرل

* البحر الرجز المنحون *

مائده خوان پر طعام مبسره وسعت غنا
اولدی کریم نیک نام منحه ونحوه درعطاسا
درس وتلاوت اوققی دمدمه خشم وقافق
منسه وعصی چومقی بغیه دپلک بغا زنا
صاخه قتی آوازه در وقرقواق آغراغی
متربه در فقیرلق مقربه دی خصم لغا
جیش چری رحیل کوچ مهل اریمش باقریانوج
ضرب سفرقصی ایراق خطوه آدیم راجل یسا

حامیه قزمش اودولی برد صوق برد طلو
دقی و سخنوت اسبک و هده حقور عراووا
ضأن فیون بقرصفر معز کچی و ذئب قورد
نمله قرنجه قله بت ضفدع وغوک قور بغا
مفتعلن مفاعیلان شاعر ایسک بو علمی بیل
بحر رجز ده خبن وطی اولدی بو وزنله ادا

* ایضا *

حنث ورهق کاهدر حفره حقور شفا کار
حوب کیر او او نگاه کھف قبو مغاره غار
اتقن محکم ایلدی حاق واحاط قیلدی
غادر ترک ایدوب قودی آثرا بتدی اختیار
ینقد قورتارر دیمک بدر و دفع ایدر دیمک
یعرب کز لنور دیمک یعلن ایلر آشکار
سدره آغاج عنب اوزه ینع یمش کوبندسی
عشب وکلا کباهدر مزرعه یعنی کشتزار

علم اوقغله صیدا اولور یازمنی اوصیده قید اولور
خانه دلده حفظ ایدوب صمقله که ایتیه فرار

* البحر السریع المطوی الموقوف *

سده قبودر عتیه آستان	قصه قصص اولدی سمر داستان
کعب طوقدر قدم ورجل ایاق	مخ ایلاک عظم سکک استخوان
مضغه درات پاره سی شحم ایچ یاغی	لحماته دی نفس وتن جان وقان
خاصره وکشخ بو کرقد بوی	حوصله قورصق معده شیردان
قارعه و حاقه قیامت کونی	راجفه ورادفه در نفختان

بعثره آچاق و چقارمقد در کرب قتی تاسه ویت همچنان
 آجن و آسن متغیر صودر نفد قوقوغصه بوغازده طوران
 صحفه کوچک کاسه جعی صحف جفته بویک کاسه و جعی جفان
 ساحه سرای اورته سی تاوی مقیم شعب و میراب اولوق ناودان
 داهیه و فاقره او او بـ لاه او به بوش و اهید در چاک اولان
 سخت حرام اولدی و غرم اودک کسر صمق خسرو خسارت زیان
 هره و سنور کدی اوس قورد فاره سیچان حیه و افعی بلان
 قنننه کر بویه دینور فهد پارس قسوره و لبت و هز بر ارسلان
 لازم و لازب یا پشان نسنه در منفجر و منه سر آب روان
 مسغبه و غصه آچاقدر در بقاة و بغته دی ناک کهان
 عسمندن مم ندن ماد کل ثمینه کیف نته اذقیان
 یعمهم هم بکلؤ صقلر دیمک یکذب هم بخرص سویلر بلان
 مفتعلن مفتعلن فاعلات بحر سریمک سکا وزنی عیان

* ایضا *

ناصیه آن صاچی منکب اوموز جبهه آن صدر کوکس ذات اوز
 قبضه آوج راحه در ال آیه سی خنجره حلقوم بوغاز وجه یوز
 شعره دی قیل خلق تراش ایلمک کوع بیلاک مقله بیک عین کوز
 زهر چچک نکهت اغز قوقوسی قرص چورک ملخ نمک یعنی طوز
 ذوب اریلمک ذر و صاوره قدر در بنه صمان پاره سیدر تقع توز
 فضه مکوش قطار ایمش توچدر در زبره دمور پاره سیدر جره کوز
 ظبی کبک شاة قیون مهره طای عجله بوز اغو دیدیلر ثور او کوز
 ضمیر ضمیر ضمیر ستم جم چوق غیظ غضب قافق و نطق سوز
 سمع ندی سمع طقوز خمس اش ثالث او چخی و ثلثون او توز

البحر

* البحر الکامل *

جل وابل دویه دبکل دی حل قوزی و غنم قیون بدنه دوه و صغریز بیخه سی مکه به کله هدی ایچون
 درجات مرتبه درر و همسرات و سوسه لدر در غمرات اولم قشیلقلری و مجید اولو و مدید اوزون
 ثیه طائفه و ثبات جمع کفات جمع اوله جق مکان شیه در نشان فزع فغان عبث و لعب دخی لاهو ابون
 ندر ابتلا صنما مقدر در مثله شکنجه سخط غضب اهرم احد ثقه معتمد خشن و غلیظ عتل یوغون
 حدقه کوزک بیکی درر و تزه برون دیره کیدر دی زبد صویک کو بیکی درر عصب سکر حبه سرون
 نخره چورک علقه سولک عتبه ایسک عقبه یوقش لک سکا قبلاک سندن اولک دیمه لاتقل لیقل دیسون
 متفاعلمن متفاعل اوقی بحر کادلی فاضل اول علما سکا دیه آفرین جهلا سکا قلال زبور

* البحر الهزج المکفوف الاحزب المخذوف *

منقضه دوشن نسنه درر تل دو شردی منقضه پراککنده درر آنس کوردی
 غریب قتی فاره و فاقع قتی صارو احوی قره ادهم کی اسود قرار دی
 مسکوب آقندلش صوو و مرکوم بغلش محصور قورنمش کیدر حیده سنوردی
 فحشانه کم ایش فاحشه بد فعل وز نادر الان هنوز حصص یراشدی بلوردی

ابتلا

مفعول مفاعیل مفاعیل فعوان
مخدوف هزج احرب و مکفوف بودردی

* ایضا *

طاحونه دکرمن دخی تنوره فرون دی
طحن اونه قسامبله ککاسه سپوردی
فا که متعم اکل وفا که هه میوه
سامد متکبر کشی خور طومه بورن دی
هم شبر وفارش باعه قو لج مرفقه درسک
هم رسغه بیلاک سره کوبک بطنه قارزدی
امینه دی مقصود و امینه قرأت
هم بارحه دون کیجه به و امس به دون دی
غساق جهنده افان قان وایرکدر
غسلین اکا بکرزدخی غسلینه دی بوندی

* البحر الطویل *

سباح صوده بوزمک دخی غوص طالمقدر
تبوء براید نمک دخی سرخ صالمقدر
اسامت اوتار مق هم اسامت یمان ایتک
اثارت قو پر مق غصب طلم ابله المق
محاور جواب ایدن مسافح زنا ایدن
قساوت قتی اولق دخی ضرر بوکالمقدر
رفت لغو خشیات جفا ضایع و باطل
فنا یوق اولوب کتمک بقاوار قالمقدر
فعوان مفاعیلن بو بحر طویل اولدی
ایچنده جواهر وار هنر آنده طالمقدر

فناء بقاء

ایضا

* ایضا *

شماقت عدو کولک شماقت اوصا مقدر
تبلیج ضیا لکم تبرج طوانا مقدر
نحری طلب ایتک مرح کندورین کورمک
تهجد او یا نعلیق تنبه ایانمقدر
مبذرندر مسرف دخی مقترف کاسب
مطفف صتان اکسک تطاول اوزانمقدر
سریر واریکه تخت ارائک سررتختلر
سرادق سر پرده تو کو طیبانه قدو
نچی و خفی سرداش دیمکدر سمی آداس
قدیم و عتیق اسکی تفتت اوانمقدر
حیث نه عار ایتک تصدی بوزین دونمک
تسم بر آزر کولک نجات اوانمقدر
هبوط و نزول ایتک صعود و عروج آغمو
وقود و حصب دوترق توقدنه یانمقدر

* البحر المضارع *

مخارا اورندولتمش مضمار و عرصه میدان
محبوس حبس اولتمش سجن و حصیر زندان
ربخ اصی عسجد التون بحسوم قاره نوتن
طرس بیاض کاغد ترس و کنیف قلقان
مصباح دی چراغه مشکاة آنک یریدر
نجاج آب جاری وهاج شمع سوزان
الواح نخته لردر صفوانه یوزی دوز طاش
آجام مبدشه لردر غیضله غابه اورمان

ختمار الدایچی تمام قسولایچی

ابن السبیل یولچی تبه اسمبدر ییابان

وامصب همیشه واجب سرمدطویل دائم

مذعن مطیع ومنقاد مشوی حنیدریان

مسجور طولدورلمش دردور وورطه کرداب

مهبجور یاوه باطل جهور در بزرککان

انظار مهل ویرمک تسریح صالیویرمک

ایشاق بنده چکمک میثاق وعهد پیما

سبت و سبآت راحت ارث وراث میراث

عرفان و شعر بیک هم عرف وجود احسان

لاینبغی نشاید لاینبغی نجوید

یعدواید رنجاوز بید و اولور نمایان

هم هو لاء انلریسطون قصد ایدرلر

حکمت نبوت اولدی هم عدل و علم قرآن

اسرا کیجه ایله کتمک ادبار آرقه ویرمک

کف آبه کلید بو کرک دیش سن و ضرر سندان

مذموم ذم اولمش مارد مرید سرکش

محدوذ یاره لشمش غامر خراب ویران

عرش اولدی جسم اعظم اولدی محیط اجسام

هم عرش سقف خانه هم عرش تخت سلطان

عرشک ایچنده کرسی کرسی ایچنده کوکاز

کوکاز ایچنده یلر چپ چوره بحر عمان

رلر طررر معلق مر کزده نقطه واری

دور مز دوزر فلکمر مانند چرخ کردان

مفعول فاعلان بحر مضارعی ییل

علم و کمال و حکمت کسب ایله اولمه نادان

* البحر الهزج المندس المحذوف *

عالیم و عالم و علام دانان

قنوط و خائب و مأیوس نومید

شویرکیم آمده در اول طور طاعی

ملوی بروادیدر قر بنده شامک

ارم شام اسمی یا اسکندریه

جناب او چوره سی صحن اورتیه سیدر

صیاصی قلعه لمر نهاج آحق بول

لبدقت قندر ایرککش ابد جوق

اوز اوردک حباری و کرمی طوی

جلا آواره اولمقدر و طندن

* البحر المل المکشف *

نسم و بشر در انسان نعم اشتر و قیوندر

سرطانک آدی بنگی بالی آدی حوت و نوندر

بشره بکزیف اغز اسله دیلک اوجی در

شفه لب دوداق لسان دل رقبه عنق بیوندر

ملکوت ملاک عزت جبروت کی اولوق

یم نه ایله ثم اندن لم معناسی نیچوندر

شیع و فرق بلوکر هرب و فرار قاچق

عمده و عود در کک لردخی ساریه ستوندر

ندر عذل ملامت دخی شق و غمره زجت
تعب و نصب مشقت سر و لم جنوندر
بقه جیب وزیغ اکام دخی ثقب ثقب دلمک
خشب و خشب اغاچلر خطب و خصب اودندر
فعلات فاعلاتن رملک بو وزنی مشکول
کچنه ایرلن اما کلجک همان بو کوندر

* البحر المجت المجنون *

حنیف طوغری عوج اکر بک نظیف آری
خفیف بینی نحیف آرغ و جفیف قوری
لم ککنا صغیر در ام مقابله در
حشم عبال و هم بوجه لک الم اغری
سلاله نطقه منی در علق اویشمش قان
کللاه شول اولی کیم بو قدر اوغلی و پدری
خلاق و حظ و نصب و شقاق یکشقلق
فواق افاق راحت صدق زن مهری
حریفه سوبله بیلزهرم قنی قوجه مش
ندر عقیم طوغرمز ندر عجم وز قری
مهیل بره دوکیش ککشب قوم یغنی
ککلیل چونکه یورلش علیلدر صیری
رحیق باده صافی هضم تازه وتر
حدیق باغجه و بوسه تانکه اوله دیواری
ملک فرشته فلک کولک نسک عبادت حج
مراوه ریه ککماندر ورا اونه اکاری

بود آخر اولور یستطیع قادر اولور
جمع و قاطبه و کافه جمله ککوسکتوری
مفاعلتن فعلاتن مفاعلتن فعلات
بو عالمه نیه ککلدک یلندن آل خبری

* ایضا *

دهی و کبس و خاذق زکی و زبر ککدر
وهی و قاتر و وانی ضعیف ککوشکدر
بطر سونمکه دی اصطناع اورند بلمک
رضاعت امکه ندیان ایکی امجکدر
بعوضه سوری سککدر فراشه پروانه
ذباب قاره سکک عنکیوت اور مجکدر
عماد یوجه بنار مهناد و قرش دوشک
لحاف ملحه یورغان قیص ککوملکدر
فری عجب برامز ایش ملی زمان طویل
مریج قارمه قاتش هم بهیج ککوکچکدر
غریم و داین و مدیون غرام دائم شر
صریم قطع اوانسان انصرام اوزلمکدر
نبور ویل هلاک و قنور سست اولمق
ابروا وسط وادشل خبر لو بکر ککدر

* البحر الرجز *

تسنیم جنت چشمه سی ماء معین آب روان
زقوم جهنم میوه سی خالد مخلد جاودان
ذومره جبریل امین ذوالاید قوت اسیدر
داخر ذلیل و خوردر واهی ضعیف مهمه جان

ام الفری بیل مکہ در ام الکتاب اصل الکتاب
امی انادن طوغمه هم امی اوقیوب یازمیان

حلاف چوق چوق آند ایچن هماز تعیب ایلین
داری و مغنی دفع ایدن معروف ایونکریمان
انذار قور قتمق درر اشعار بیلدر مکدر
علان قلمق آشکار ایفان اینامق بیگمان
روز جزا در یوم دین هم سلم وطاعت صبغه دین
راسخ قوی ثابت اولان رایت علم آیت نشان
من الذی کیمدر اوکیم یانی کلوریدری بیلور
جادل چکش شاو رطانش جاهددورش امن اینان
آلا نعم مثنوی مقام غمرت قتیلق از دحام
اجار و سمک و سقف طام معراج و سلم زردبان

* البحر الزمل المسدس المقصور *

ارب صاحب رب هم پروردگار
غیب کز لودر شهادت آشکار

وجهه قبله هم توجه اسمبدر
شطره جانب اولدی حاجب پرده دار
عصف اکن چوپ وریحان پیراغی
قرعه و یقطین قباق قنا خیار

قائص و صیاد آوجی قبیذ باغ
اصطیاد و صید اولامق شکار
نکف و استنکاف عار اتمکدر
دین بورج و بین فرقت شین عار

ساق اینجک سوق جچی رکیه دیز
برق شمشک دق یغور تلج قار

مبلسون نو میذا اولانلر کره کوج
مختی و متقی پر هیز ک-ار

شعب ایکی طاغ آره سی هم طاغ یولی
شاطب اگری شط شاطی در ک-نار

صر صوق صر صر صوق بیلدر قتی
حاصب اول یل در که اوله سنکبار

ثیب ار کور مش زن وزن کور مش ار
بعل اردر ک-هل قرجل رده یار

وزر آغریوک هم ک-ناه وهم سلاح
بأس هیجا حرب جنک و ک-ار زار

رهب و خوف و رعب و خشیت قورقودر
ک-نه و قصوی خاتمه پایان کار

بر اثر قو تا ک-ه قاله یاد کار
بر عمل قیل سا ک-ه اوله یار غار

* قد کل طبع هذه المنظومة المسماة بسجدة الصبیان *
بدار الطباعة ذات العمران * او اخر صفرا لخير
اسنة احدى وخمسين ومائتين

والف

